

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ
ΤΩΝ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

του
ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
και
ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ-ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ

με θέμα:

Προσλήψεις του Βυζαντίου. Παράδοση και τομές

Οι μαθητές τους στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας μιλούν και τους αφιερώνουν...

30 Ιανουαρίου - 1 Φεβρουαρίου 2014

Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»   Αμφιθέατρο «Αντώνης Τρίτσης»
Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών   Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων
(Πανεπιστημίου 30)   (Ακαδημίας 50)

Πέμπτη 30 Ιανουαρίου 2014
Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»

17.00 Χαιρετισμοί
Αναστασία Παπαδία-Λάλα, Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Πάνος Βαλαβάνης, Διευθυντής Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
Μαρία Ευθυμίου, Διευθύντρια Τομέα Ιστορίας

Α΄ Απογευματινή Συνεδρία:

17.15–18.45

Πρόεδροι: Πλάτων Πετρίδης και Παρή Καλαμαρά

Ζητήματα εικονογραφίας και λατρείας στη βυζαντινή ζωγραφική

17.15 Μαρία Σιγάλα, *Σύντομη επισκόπηση της μνημειακής ζωγραφικής της Χάλκης Δωδεκανήσου από την παλαιοχριστιανική εποχή μέχρι και την αρχή της Ιπποτοκρατίας (1309)*

17.30 Διονύσης Μουρελάτος, *Η αντίληψη του χώρου στη βυζαντινή τέχνη. Το παράδειγμα των βιογραφικών εικόνων*

17.45 Κέλλυ Τασσογιαννοπούλου, *Ιδεολογία και τέχνη: παραστάσεις ανθρωπόμορφης αγίας Τριάδας*

18.00 Άννα Τακούμη, *Η παράσταση των αγίων Σολομωνής, Επτά Μακκαβαίων Παίδων και Ελεάζαρου στο ναό του Αγίου Γεωργίου Καρύνας Μέσα Μάνης (1281)*

18.15 Νικόλας Φύσσης, *Άγιοι του βυζαντινού χώρου σε γεωργιανά μνημεία: Δρόμοι της πίστης – δρόμοι της τέχνης*

18.30 Συζήτηση

18.45-19.00 Διάλειμμα

Β' Απογευματινή Συνεδρία:

19.00-20.30

Πρόεδροι: Βικτωρία Κέπετζη και Τριανταφυλλίτσα Μανιάτη-Κοκκίνη

Ζητήματα εικονογραφίας και τεχνοτροπίας στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή ζωγραφική

19.00 Δώρα Κωνσταντέλλου, *Το εικονογραφικό θέμα της «ομηρίας του Σατανά» σε σκηνή της Εις Άδου Καθόδου στη Νάξο. Μερικές παρατηρήσεις*

19.15 Σοφία Γερμανίδου, *Απεικονίζοντας τη «σιωπηρή πλειοψηφία»: οι αγρότες στη βυζαντινή τέχνη*

19.30 Αναστασία Ευθυμίου, *Τρεις Παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ: Ἑρμηνευτικές προσεγγίσεις ἑνὸς εἰκονογραφικοῦ θέματος*

19.45 Νικολέττα Πύρρου, *Ο ναός του Αγίου Κωνσταντίνου στη Δρύμισσο ή Περιπλανώμενοι ζωγράφοι στη βενετοκρατούμενη Κρήτη*

20.00 Γεώργιος Δ. Τσιμπούκης, *Ο εικονογραφικός κύκλος της Αποκάλυψης του Ιωάννη στη Μονή Σπηλιάς Αγράφων*

20.15 Συζήτηση

20.30 Δεξίωση

Παρασκευή 31 Ιανουαρίου 2013

Αμφιθέατρο «Αντώνης Τρίτσης» Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων

Α' Πρωινή Συνεδρία:

9.30-10.30

Πρόεδροι: Ειρήνη Χρήστου και Ανίτα Κουμούση

Ζητήματα βυζαντινής αρχιτεκτονικής και τοπογραφίας

9.30 Ευτέρπη Θεοκλίεβα, *Τα εκκλησιαστικά μνημεία της μεσαιωνικής Μεσημβρίας / Nessebar του Ευζείνου Πόντου ως κέντρον επισκοπής, αρχιεπισκοπής και μητρόπολης. Προσεγγίσεις και αισθητικές παρατηρήσεις*

9.45 Αντώνης Γεωργίου, *Όσιος Λουκάς Βοιωτίας: Μια νέα προσέγγιση ορισμένων τοπογραφικών και οικοδομικών δεδομένων της Μονής*

10.00 Αγγελική Μέξια, *Η ναοδομία στη Μέσα Μάνη κατά τον 13ο αιώνα*

10.15 Συζήτηση

10.30-11.00 Διάλειμμα

Β' Πρωινή Συνεδρία:

11.00-12.30

Πρόεδροι: Γεώργιος Πάλλης και Ευαγγελία Μηλίτση

Ζητήματα βυζαντινής γλυπτικής

11.00 Ελένη Μανωλέσσου, *Αρχιτεκτονικά μέλη βυζαντινών χρόνων από το μουσείο της Σικυώνας (Βασιλικό) Κορινθίας*

11.15 Γιάννης Βαξεβάνης, *«Λέοντες έκβοβοῦσι θήρας ἀγρίους..»: ενεπίγραφο αρχιτεκτονικό γλυπτό μεσοβυζαντινών χρόνων από τη Χαλκίδα*

11.30 Κωνσταντία Κεφαλά, *«Ἐνδον τῶν ἱερῶν κιγκλίδων»: Αρχιτεκτονικά γλυπτά των βυζαντινών χρόνων από την Πάτμο*

11.45 Μαρία Κοντογιαννοπούλου, *Το μαρμάρινο τέμπλο του μονόχωρου βυζαντινού ναού στο Πραγί Διδυμοτείχου*

12.00 Σταύρος Ι. Αρβανιτόπουλος, *Επανάχρηση αρχιτεκτονικών μελών στον υστεροβυζαντινό Μυστρά: Η κοινωνική διάσταση*

12.15 Συζήτηση

Διάλειμμα

Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»

Απογευματινή Συνεδρία:

17.30-19.30

Πρόεδροι: Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά και Κωνσταντίνος Κοπανιάς

Ζητήματα μικροτεχνίας, κεραμικής και νομισματικής

17.30 Μαρία Σκορδαρά, *Υαλουργική τεχνολογία και παραγωγή στη Μακεδονία της Ύστερης Αρχαιότητας: Το παράδειγμα του υαλουργείου των Φιλίππων*

17.45 Αναστάσης Λαμπράκης, *Βυζαντινά εφραλωμένα κεραμικά των μεσοβυζαντινών αιώνων:*

Καταβολές και σχέσεις με την υστερορωμαϊκή παράδοση και την Αραβική εφραλωμένη κεραμική

18.00 Ελένη Μπαρμπαρίτσα, *Εξαρτήματα ιπποσκευής από το πριγκιπάτο της Αχαΐας (1205-1428)*

18.15 Pavla Drapelova Gkantziou, *Δυτικές επιρροές στα νομίσματα της εποχής των Παλαιολόγων*

Η πανεπιστημιακή ανασκαφή στην Καρδάμαινα της Κω

18.30 Λάμπρος Τραυλός, *Η αρχιτεκτονική του παλαιοχριστιανικού οικισμού στην Αλάσαρνα της Κω*

18.45 Χαρίκλεια Διαμαντή, *Κράτος και Εμπόριο στην Ύστερη Αρχαιότητα. Η μαρτυρία των υστερορωμαϊκών αμφορέων από την ανασκαφή του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Αλάσαρνα της Κω*

19.00 Σμαράγδη Ι. Αρβανίτη, *Παρατηρήσεις για την υφαντουργική δραστηριότητα στην παλαιοχριστιανική Αλάσαρνα / Καρδάμαινα της Κω. Τα ανασκαφικά ευρήματα*

19.15 Συζήτηση

19.30-20.00 Διάλειμμα

Τιμητική εκδήλωση

20.00 Πλάτων Πετρίδης, *Σόνια Καλοπίση-Βέρτη & Μαίρη Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου: οι καθηγήτριες, οι ερευνήτριες, οι συνάδελφοι*

Σάββατο 1 Φεβρουαρίου 2014

Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»

Α΄ Πρωινή Συνεδρία:

9.30-11.45

Πρόεδροι: Κατερίνα Νικολάου και Ιωάννα Μπίθα

Μεθοδολογικές και νεωτερικές προσεγγίσεις

9.30 Μυρτώ Βέικου, *Η ανακατασκευή του βιωμένου χώρου ως πρόκληση για την βυζαντινή αρχαιολογία*

9.45 Βασιλική Φωσκόλου, *Εικόνα και λόγος στο Βυζάντιο: Μερικές σκέψεις με αφορμή μια «Έκφραση» του Κωνσταντίνου Μανασσή*

10.00 Γιώργος Μαγγίνης, *Βόσπορος-επί-του Τάμεση. Νεοβυζαντινή αρχιτεκτονική στο Λονδίνο της βικτοριανής περιόδου*

10.15 Κωνσταντίνα Τσιώρου, *Διαβάζοντας και σχολιάζοντας αφιερωματικές επιγραφές και προσωπογραφίες δωρητών στη Β΄ Γυμνασίου: μια προσέγγιση στη διδασκαλία της βυζαντινής ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*

10.30 Συζήτηση

Επιγραφές και μνημεία

Πρόεδροι: Σοφία Ανεζίρη και Ευγενία Δρακοπούλου

10.45 Ελεάννα Καρβαγιώτου, *Η επιγραφική δραστηριότητα μεταξύ 7^{ου} και 9^{ου} αιώνα. Συνέχεια ή Ασυνέχεια: Το παράδειγμα των κτητορικών επιγραφών*

11.00 Νίκος Μελβάνι, *Αφιερωματικές και επιτύμβιες επιγραφές και προσωπογραφίες το 15ο αι. στην Κωνσταντινούπολη*

11.15 Μαρία Μιχαηλίδου, *Δοξαστικές ευχές σε συριακά αγγεία από τη Ρόδο*

11.30 Συζήτηση

11.45-12.15 Διάλειμμα

Β' Πρωινή Συνεδρία:

12.15-14.00

Πρόεδροι: Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη και Βασιλική Φωσκόλου

Γραπτές μαρτυρίες και μνημεία

12.15 Δημήτρης Χατζηλαζάρου, «τὰ...πεπραγμένα ταῦτα ἐπί τε τῆς βασιλείου προθήσει στοῶς»:

Η τελευταία Βασιλική Στοά του αρχαίου κόσμου στο μνημειακό και γλωσσικό περιβάλλον της Πρωτοβυζαντινής Κωνσταντινούπολης

12.30 Αναστασία Π. Πλιώτα, *Τράπεζες και κλίνες: η επίπλωση των τρικλινίων στα γραπτά κείμενα και στις παραστάσεις της ύστερης αρχαιότητας*

12.45 Χριστίνα Παπακυριακού, «Φιλοθεάμονες γὰρ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων Βυζάντιοι». Τα δημόσια θεάματα στην Κωνσταντινούπολη κατά την ύστερη αρχαιότητα

13.00 Γεωργία Φουκανέλη-Φύσσα, *Η Παναγία στο Χωρήβ: γραπτές μαρτυρίες για ένα λανθάνοντα ναό*

13.15 Πηνελόπη Μουγκογιάννη, *Οι τάφοι των Γρηγορίου και Απασίου Πακουριανού στη μονή της Θεοτόκου Πετριτζονιτίσσης στο Βαχκονο της Βουλγαρίας*

13.30 Συζήτηση

13.45 Συμπεράσματα

Η Οργανωτική Επιτροπή

Σμαράγδη Ι. Αρβανίτη, Διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Χαρίκλεια Διαμαντή, Διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Δώρα Κωνσταντέλλου, Υποψήφια διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Διονύσης Μουρελάτος, Διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Άννα Τακούμη, Υποψήφια διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Κέλλυ Τασσογιαννοπούλου, Υποψήφια διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Νικόλας Φύσσα, Διδάκτωρ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Με την υποστήριξη του Ο.Π.Α.Ν.Δ.Α.

Δήμος Αθηναίων
Οργανισμός Πολιτισμού
Αθλητισμού και Νεολαίας